SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1124

av Olle Olson (M)

Säkerhet för framtidens AI

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom EU för att personer som arbetar med AI-utveckling ska kunna rapportera allvarliga säkerhetsrisker utan att riskera repressalier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör verka inom EU och internationellt för att utveckla gemensamma verktyg för att utvärdera de mest avancerade AI-systemen och vid behov kunna styra utvecklingstakten och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Artificiell intelligens kan bli en av vår tids största möjligheter. Den kan bidra till bättre vård, stärkt konkurrenskraft för företagen och en effektivare offentlig förvaltning. Sverige ska ligga i framkant, och regeringens AI-strategi och arbete för att EU:s regelverk inte ska bli onödigt betungande är viktiga steg i rätt riktning. Samtidigt är säkerheten avgörande för att människor ska kunna lita på tekniken och för att den ska stärka, snarare än undergräva, vårt demokratiska samhälle. Utvecklingen av de mest avancerade AI-systemen går snabbt, och även personer som arbetar med tekniken har varnat för att säkerhetsarbetet riskerar att inte hålla jämna steg.

Redan 2024 publicerade nuvarande och tidigare anställda vid flera ledande AI-företag ett upprop om rätten att varna för risker med avancerad AI. Uppropet fick stöd av framstående forskare, däribland Yoshua Bengio och Geoffrey Hinton. Undertecknarna pekade på att företagen har ekonomiska drivkrafter som kan motverka effektiv tillsyn och beskrev risker som sträcker sig från manipulation och desinformation till förlorad mänsklig kontroll över autonoma AI-system. Även under 2026 har forskare lämnat ledande AI-företag och offentligt uttryckt oro över utvecklingstakten och förmågan att hantera riskerna.

I juli 2026 publicerades uppropet Pacing the Frontier, som har undertecknats av fler än 1 300 personer verksamma vid ledande AI-företag, däribland chefer och forskningsledare. Undertecknarna uppmanade USA:s regering att stödja ett internationellt arbete för att utveckla de tekniska och organisatoriska verktyg som kan behövas för att vid behov påverka takten i utvecklingen av de mest avancerade AI-systemen. Bland undertecknarna finns ledande företrädare för både OpenAI och Anthropic, som ställt sig bakom uppropet i egenskap av privatpersoner. Att personer med central betydelse för teknikutvecklingen själva efterfrågar sådana verktyg visar att frågan behöver tas på allvar.

De som arbetar med att utveckla AI-systemen har ofta särskild kunskap om deras möjligheter, begränsningar och säkerhetsrisker. Därför är det viktigt att de kan uppmärksamma allvarliga risker utan att utsättas för repressalier. Ett återkommande argument i uppropen är att traditionella visselblåsarregler i många länder främst skyddar den som avslöjar lagöverträdelser, medan flera av riskerna med avancerad AI ännu inte omfattas av särskild reglering. Den svenska visselblåsarlagen ger redan skydd vid rapportering om missförhållanden av allmänintresse, även när det inte handlar om lagbrott. Eftersom utvecklingen av de mest avancerade AI-systemen till stor del sker internationellt finns det dock skäl att verka för ett tydligare och mer likvärdigt skydd inom EU. Sverige bör därför verka för att personer som arbetar med AI-utveckling ska kunna rapportera allvarliga säkerhetsrisker utan att riskera repressalier, även när riskerna inte innebär överträdelser av gällande regler.

Det behövs också ett utvecklat internationellt samarbete. Ett enskilt land kan inte ensamt hantera alla risker med AI-system som utvecklas och används globalt. Sverige bör därför, inom EU och i andra internationella samarbeten, verka för gemensamma metoder och verktyg för att utvärdera säkerheten hos de mest avancerade AI-systemen. Det bör också finnas förutsättningar att samordna åtgärder om allvarliga risker

identifieras, inklusive möjligheten att vid behov påverka utvecklingstakten. Det handlar inte om att generellt bromsa teknikutvecklingen, utan om att säkerställa att det finns verktyg för att hantera riskerna innan de blir svåra att kontrollera.

Säkerhet och innovation behöver inte stå i motsats till varandra. En ansvarsfull utveckling av AI stärker förtroendet för tekniken och skapar bättre förutsättningar för Sverige att fortsätta ligga i framkant när AI förändrar samhället.

Olle Olson (M)